

AMELLERİN SÛRETİ KABİRDEN

KALKIŞ VE AHİRET HAYATI

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ صُورَ لَهُ عَمَلُهُ
فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ وَشَارَةً حَسَنَةٍ فَيَقُولُ لَهُ:
مَا أَنْتَ؟ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأُرَاكَ أَمْرًا الصَّادِقَ فَيَقُولُ:
أَنَا عَمَلُكَ فَيَكُونُ لَهُ نُورًا وَقَائِدًا إِلَى الْجَنَّةِ؛
وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ صُورَ لَهُ عَمَلُهُ
فِي صُورَةٍ سَيِّئَةٍ وَشَارَةً سَيِّئَةٍ فَيَقُولُ: مَا أَنْتَ؟
فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأُرَاكَ أَمْرًا السُّوءِ فَيَقُولُ: أَنَا عَمَلُكَ
فَيَنْطَلِقُ بِهِ حَتَّى يُدْخِلَهُ النَّارَ.

[Inne'l-mü'mine izâ harece min kabrihî
suvvire lehû amelühû fî sûretin hasenetin ve
şâretin hasenetin fe-yekûlü lehû: Mâ ente?
Fe-vallâhi innî le-erâke'mre'e's-sıdkı fe-
yekûlü: Ene amelüke. Fe-yekûnü lehû nûran
ve kâiden ile'l-cenneti. Ve inne'l-kâfire izâ
harece min kabrihî suvvire lehû amelühû fî
sûretin seyyietin ve şâretin seyyietin fe-

yekûlü: *Mâ ente? Fe-vallâhi innâ le-erâke'mre'e's-sû'i fe-yekûlü: Ene amelûke. Fe-yentaliku bihî hattâ yudhilehu'n-nâre.*]

...¹ âleminde artık kabirden kalktıkları zaman...

a. Müminlerin Amellerinin Ahirette Güzel Bir Surette Görülmesi

Suvvire lehû amelühû. “Mü'min kulun dünyada işlediği amelleri, iyilikler kötülükler, her türlü icraat ve ameli tasvir olunur, öyle sûretlendirilir, öyle bir şekilde karşısına çıkarılır.” *Fî sûretin hasenetin.* “Güzel bir şekil ile, güzel bir görünüm ile, güzel bir sûrette...”

İlerideki kelimelerden de anladığımıza göre güzel bir insan sûretinde karşısına çıkarılır. Halbuki amelleri, bütün ömrü boyunca yaptığı ibadetler, namazlar, oruçlar, zikirler, tesbihler, hayırlar, hasenât, hayrât, sadaka-i câriyeler vesaire; ama Cenâb-ı Hak bütün bu mânevî sonuca, amellerinin hepsine topuna böyle bir güzel insan sûreti verir.

¹ Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XIV, 367, r. 38963; İbn Cerîr (Taberî), *Tefsir*, XII, 123, r. -1.

Ve şâretin hasenetin. “Allahu Teâlâ hazretleri amelini güzel bir kıyafet içinde, güzel bir elbise giymiş, tertemiz, alımlı, gösterişli, sevimli, güzel bir sûretli insan şeklinde karşısına çıkartır.”

Fe-yekûl. “Bu kul der ki:” *Mâ ente?* “Sen neyin nesisin? Nesin sen?” *Fe-vallâhi.* “Allah’a yemin olsun ki.” *Innî le-erâke.* “Ben seni görüyorum.” *İmre’e’s-sıdkı.* “Sıdk-ı sadakât sahibi, iyi, güzel bir insan olarak...”

“Bende öyle bir intiba uyandırırıyorsun. Ben seni öyle görüyorum. Sen hoş, iyi, doğru dürüst bir insan gibi görünüyorsun.” der.

Fe-yekûl. “O da der ki:” *Ene amelüke.* “Ben senin dünyadaki işlediğin amellerinim.”

Amel, iş, dünyadaki bütün işlerinin sonucu. İnsan bir ömür boyu seyyiâtıyla hasenâtıyla yaşıyor. İşte dünyadaki toplam ameli böyle güzel bir sûrette...

Fe-yekûnü lehû nûran. “Ve bu kendisine nur olur, aydınlatır.”

Çünkü anlaşılıyor ki âhirette bazı insanlar karanlıklarda kalacaklar. *ez-Zulmü zulümâtun yevme’l-kıyâmeh.* Zalimler kıyamet gününde

karanlıklar şeklinde olacak, karanlıkta kalacak. Mü'minler sıratı geçerken amelleri nur olacak da "Aman yarı yolda sönuvermesin, bu tehlikeli yolda cehenneme düşmeyelim!" diye mü'minler; *Rabbenâ etmim lenâ nûrenâ* diye yalvarıp yakaracaklar.

Demek ki ameli nur olacak, etrafı ışıl ışıl aydınlatacak.

Ev kâiden. "Yahut bir başka deyişle kılavuz, sevk edici, sürücü olacak." *İle'l-cenneti.* "Cennete götüren bir kılavuz."

Ameli; "Düş peşime, bak ben sana yolu aydınlatıveriyorum, hadi..." diye insan sûretinde onu cennete götürecektir. Çünkü insanoğlu, bizler etrafımızdaki olayları kendi alıştıığımız bildiğimiz varlıklar şeklinde algılıyoruz da Cenâb-ı Hak da bize o şekilde sûretlendiriyor, mücessem şekil olarak karşımıza öyle getiriyor.

Başka bir hadîs-i şerîfi de hatırlayacaksınız:

Kabre giren bir insan yine bakacak ki kabirde yalnızlıktan bayağı korkmuşken "Eyvah! Burası تنها bir yer, ürperiyorum, burada

korkuyorum!” derken o yalnızlıkta, bakacak güzel yüzlü, güleç yüzlü hoş bir insan diyecek ki;

Bu تنها yerde ürkmüşken, çekinmişken seni görünce sevindim. Sen iyi bir kimseye benziyorsun. Sen kimsin?”

Tabii bu da başka bir hadîs-i şerîf, yani şimdi okuduğumuz hadîs-i şerîf değil.

O zaman o da diyecek ki;

“Ben senin dünyada okuduğun Tebâreke sûresiyim.”

Demek ki Cenâb-ı Hak okunan sûreye de insan şekli verip öyle gönderebiliyor. Ona öyle gösteriyor, öyle temsil olunuyor. Cenâb-ı Hak buna kâdir.

Mesela meleklerini bir insan şeklinde mü'minin karşısına çıkartır. Hatta ashâb-ı kirâm Peygamber Efendimiz ile otururken Cebrail *aleyhisselam*, tertemiz elbiseli, hiç üzerinde toz toprak yok, yoldan gelmiş bir kimse gibi değil, oralı bir kimse de değil, kimse tanımıyor, hem yabancı hem de yoldan gelmiş hâli yok; öyle bir şekilde kalabalığı yara yara kalabalığın arasından geldi geldi,

Resûlullah'ın önüne oturdu, dizini dizine dayadı ve dedi ki;

“Yâ Resûlallah!”

Ahbirnî ani'l-imân. “Bana imandan bilgi ver, haber ver.” *Ahbirnî ani'l-İslâm.* “İslâm'dan bilgi ver.” dedi.

Böyle çeşitli sorular sordu. Önce İslâm'ı sordu, sonra imanı sordu, sonra ihsanı sordu, sonra kıyamet alâmetlerini sordu. Peygamber Efendimiz hepsini cevaplandırdı. Ve şahıs gitti. Ama Peygamber Efendimiz cevapları verdikçe o da her seferinde dedi ki;

“Doğru söyledin, tamam.”

Sahabe-i kirâm diyorlar ki;

“Allah Allah, bu yabancı zât çok güzel giyimli, tatlı bir kimse ama nasıl bir şahıs ki hem soruyu soruyor hem de Peygamberimiz gibi bir insana, Allah'ın Resûlü'ne Resûlullah'a; ‘İyi, doğru bildin, tamam.’ diyor. Allah Allah...” diye hepsi şaşkırdılar.

Bütün sahabe gördüler, bu tek kişinin gördüğü bir olay değil, hepsinin gördüğü bir şey.

Dedi ki Peygamber Efendimiz;

“Bu kimdir? Tanıdınız mı? Bildiniz mi?”

“Allah ve Resûlü bilir, biz bilemedik.” dediler.

Dedi ki;

“Bu Cebrail *aleyhisselâm*’dı, size dininizi öğretmek için geldi; soruları sordu, gitti.”

Demek ki, Allah Cebrail *aleyhisselâm*’ı herkesin göreceği bir şekilde bir insan sûretinde giyimli bir insan gibi sûret verdi, karşısına çıkarttı ve konuşturttu.

Bu olaylar sadece Peygamber Efendimiz’in ruh dünyasından, kendi hayallerinden ibaret olmadığının da önemli bir misâli; çünkü öteki bütün insanlar da bu sefer gördüler. Tanınmayan bir kimse olarak birden geldi, hem de uzak yoldan gelmiş, toz toprak, ter, pas, kir izi de yok. Ondan sonra da kalktı gitti, o sıralarda bir daha görünmedi... Demek ki Efendimiz’in dışında birtakım olaylar cereyan ediyor. Sadece Peygamber Efendimiz’in ruh dünyasından, hayalinden -hani imana gelmemiş insanlar öyle düşünebilir- değil.

Demek ki, Cebrail *aleyhisselam* var, Cebrail *aleyhisselam* Peygamber Efendimiz’e

geliyor. Bazen kimsenin görmediği şekilde geliyor ama o da Peygamber Efendimiz'in ruh dünyası değil, dışarıdan bir varlık olarak, Cebrael *aleyhisselam* olarak geliyor. Bazen de görüncek şekilde geliyor.

Başka melekler, Kur'ân-ı Kerîm'de var; İbrahim *aleyhisselâm*'ın evine birkaç kişi halinde geldiler. Böyle misaller çok, hadîs-i şerîflerde geçiyor. Allahu Teâlâ hazretleri melekleri insanların anlayacağı bir şekil vererek karşlarına getirebiliyor. Amelleri, Kur'ân-ı Kerîm'in sûrelerini şekil vererek karşlarına getirebiliyor. Her şeye kâdir olan Mevlâ...

Mü'min böylece amelleri tarafından cennete sevk olunur. Amelleri kılavuz olur, nur olur, onu cennete sevk eder.

Allah cümlemize sevdiği amelleri işlemeyi nasip eylesin. Sevdiği kul olmayı nasip eylesin. Amelleri *-Ba'su ba'de'l-mevt hakkun*. "Öldükten sonra dirilmek haktır."- ikinci dirilmede, ikinci hayatın başladığı zaman karşımıza güzel sûrette, güzel kıyafetli bir şekilde getirsin. Bize nur ve kılavuz eylesin. Lütflu keremiyle bizi cennete götürsün.

Ne kadar güzel...

b. Kafirlerin Amellerinin Ahirette Kötü Bir Surette Görülmesi

Ve inne'l-kâfire izâ harece min kabrihî.
“Kâfir de -yine aynı durumda, artık kıyamet kopmuş- kabrinden kalktığı zaman...”

Suvvire lehû amelühû fî sûretin seyyietin ve şâretin seyyietin. “Onun ameli de onun karşısına çirkin suratlı şekilli bir varlık/insan olarak çıkartılır.”

Pis elbiselerle, çirkin kıyafetli olarak karşısına çıkartılır...

O zaman o da der ki;

Fe-yekûlu: Mâ ente? “Ay! Sen kimsin ya? Neyin nesisin?” *Fe-vallâhi innî le-erâke'mre'e's-sû'i.* “Ben seni kötü bir adam olduğunu anlıyorum, hissediyorum.”

“Sen fena bir adamsın, tehlikeli korkunç bir insansın. Sen kimsin yahu? Neyin nesisin?” diye sorar.

Mâ diye soruyor, *men* diye sormuyor; “Neyin nesisin?” demek. Kişi sorusu değil de eşya ile ilgili soru *mâ*. *Men* olsaydı “kim?” olurdu.

Mâ “ne?”. *Mâ ente?* “Sen neyin nesisin?” demek.

O da der ki;

Fe-yekûlü: Ene amelûke. “Sen şimdi beni çirkin şekilde görebiliyorsun; ben senin amelinim.”

Dünyada işlediğin kötülüklerin hepsi işte bu şekilde karşısına geliyor.

Fe-yentaliku bihî. “Ve o kâfiri götürür.”
Hattâ yudhilehü’n-nâre. “Cehenneme tıkcaya kadar...”

Ameli kılavuzluk ediyor. O da cehenneme tıkcaya kadar götürür, kâfir de cehenneme girer.

Kâfir cehenneme girecek, mü’min cennete girecek. Arada başka şart, durum var mı?

Var. Mü’minlerin günahkârları da günahları ve hatalarını çekmek üzere, cezasını çekmek üzere cehenneme atılacaklar.

Allah bizi hiç cehenneme atılmadan, azaba giriftâr olmadan, ateşlere yanmadan, milyonlarca yıl cehennemde beklemeden,

yanıp kara kömür gibi olmadan doğrudan doğruya cennetine girenlerden eylesin.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Dünyada mü'minler var, kâfirler var. Etrafımıza bakıyoruz, siz de bakıyorsunuz, görüyorsunuz;

Mü'minlerin hepsi dünyada ille çok kötü durumda mı?

Hayır. Mü'minlerin de sağlıklısı, zengini var; arabası, evi barkı olanları, çoluk çocuğu, işi gücü, sağlığı afiyeti yerinde olanları var; kâfirlerin de... Mü'minlerin de hastalıklı dertlisi olanları var; kâfirlerin de hastalıklısı, dertlisi, sıkıntıda olanı, maddî azap çeken, harp darp göreni [var]. İşte Vietnam, işte Güneydoğu Asya, Afrika ülkeleri, işte Güney Amerika, görüyorsunuz...

Mü'minle kâfir arasında dünyada esas itibariyle, "Mü'min olursan çok sıkıntı çekeceksin, kâfir olursan çok tatlı gün geçireceksin." diye de bir şey yok. İmtihan dünyasında her insanı Cenâb-ı Hak zenginlikle fakirlikle, varlıkla yoklukla, sağlıkla hastalıkla imtihan ediyor; bu olaylar herkesin başına gelebiliyor. Onlara

takındığı tavır, onların karşısındaki tepkisi ile Allah mükâfatlandırıyor veya mükâfatı alamıyor. Yahut da cezaya müstehak duruma düşebiliyor.

Şunu anlatmak, şunu söylemek istiyorum:

Mü'minle kâfir arasında insan olarak Cenâb-ı Hak'ın muamelesi karşısında çok büyük bir fark yok. İkisi de dünyada aynı şeylerle karşılaşıyorlar.

Kâfirin âhiretini mahvetmesine ne lüzum var?

Mü'min ol, Cenâb-ı Hak dünyada da âhirette iyilik versin.

رَبَّنَا تَنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ

Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti haseneten ve kınâ azâbe'n-nâr.
“Dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver.”
diye dua edin², diye Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'de kendisi bu duayı bize öğretiyor.

² 2/Bakara, 201.

Dünyada da iyilik verir, “verilmesini de isteyin” diye tavsiye de buyuruyor.

c. İslâm nedir?

Her zaman vurgulaya vurgulaya, bastıra bastıra söylüyorum:

İslâm hem dünyada hem âhirette insana saadeti veren bir ilâhî nizamdır.

O kadar güzeldir ki hem dünyada mutlu ediyor hem âhirette mutlu ediyor, hem beden mutlu ediyor hem ruhen mutlu ediyor, hem sıhhî bakımdan mutlu ediyor hem aklî bakımdan mutlu ediyor. Her yönden İslâm güzel. İslâm’ın ahkâmı güzel.

Ama insanlar nedense küfre sapıyorlar. Helal nimetler, helal lezzetlerle dünyada pekâlâ bol bol yeter miktarda olduğu halde haram lezzetlere, keyiflere, zevklere kayıp âhiretlerini mahvediyorlar.

Kâfirlik akıllıca bir şey değil!

Mü’min kardeşlerim, sevgili dinleyiciler! Veya beni dinleyen herkes olabilir. Belki “İslâm hak mı, değil mi?” diye düşünen mütereddit insanlar olabilir. Veyahut müslüman

anneden babadan doğmuş ama aldığı eğitim, görgü, radyo, televizyon, duyduğu sözler, okuduğu yazılar, makaleler dolayısıyla da kafası karışmış insanlar olabilir.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İslâm'ın her şeyi güzel. İçki içirtmediği güzel, tesettürü güzel, hırsızlık yaptırtmadığı güzel, rüşveti yasakladığı güzel...

“Hocam sen güzel şeyleri sayıyorsun, bir de şeyleri say bakalım...”

Cihat da güzel, oruç da güzel, aç kalmak da güzel, malından vermek de güzel. Çünkü bunların da öbür tarafından baktığın zaman çok büyük faydaları var. İslâm'ın her şeyi güzel. “Ver” dediği zaman vereceksin, verdirtmesi güzel; “verme” dediği zaman vermeyeceksin, elinde tutması güzel. Her şeyi güzel.

Ama insanlar bunu anlayamıyorlar.

Anlayanlar var. İlâhî kitabın okutulduğu, öğretildiği yörelerde Allah'ın Resûlü'nün tebligâtının anlatıldığı yörelerde bunları öğrenip ona göre hayatını düzenleyenler var.

Geçen gün yurt dışında doktora yapan bir talebemle görüştüm. Dünyada “küreselleşme, globalleşme akımı” diye büyük bir akım var; bu akım radyo ve televizyonlarla bütün dünyaya yayılıyor ve bütün dünyadaki insanları kendi evvelki örf ve âdetlerinden koparıp, potada eritip yeni bir global insan tipi ortaya çıkartıyor. Benim talebe diyor ki;

“Bunu vahim bir gelişme olarak kiliselerde; ‘Eyvah! Bu globalleşme, küreselleşme yüzünden bizim de [itibarımız] elden gidiyor, bize de inananlar azalıyor, bize bağlılar vazgeçiyor; ne yapmamız lazım?’ diye inceliyorlarmış.”

Fakat bu akımın içinde ve bu erimenin içinde herkesin birbirine benzeşmesi, vur patlasın çal oynasın, zevk sefa, eğlence, maddî, inanca dayalı olmayan bir yaşam tarzının yanı sıra, bu hal vicdanları harekete getirdiğinden bazı insanları da -aklı, mantığı, vidanı- dine yönelme ve dine yapışma noktasına götürüyor ve çok güzel dindar oluyorlar.

Arkadaş diyor ki;

“Yurt dışındaki üniversitelerde bakıyorum, birçok genç etrafındaki çirkef dünyadan öğrendikleri için temiz dünyaya, yani İslâm’ın güzel dünyasına geliyorlar ve çok kuvvetli İslâmlaşma akımı var.”

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Onun için İslâm’ın güzelliğini bilin. İslâm bu çirkefleşmeye doğru, insanoğlunun alçalma, hayvânîleşme, şehvet, telef olma, inançsız olma, kapkara olma, zift gibi olma durumuna doğru gittiği şu dönemde İslâm insanı âlâ-yı illiyyîne çıkartıyor; bu uçurumdan, bu çukurlardan kurtarıyor, yükseklerle, tertemiz yerlere çıkartıyor.

Aman İslâm’a sımsıkı sarılın! Aman çoluk çocuğunuza İslâm’ı güzel öğretin! Güzel öğretin, korkmayın! Kur’an’ı öğretin, korkmayın! Peygamber Efendimiz’in sünnetini öğretin, Allah’a sığının, korkmayın! Çünkü Kur’an’a sarılan gayrimüslimler müslüman oluyor. Askerlerden, senatörlerden, yazarlardan, siyasîlerden, elçilerden, konsoloslardan çok kimseler; komünist olarak yetişmiş, müslüman oluyor; hıristiyan olarak yetişmiş, müslüman oluyor; yahudi olarak yetişmiş, müslümanlar oluyor.

Bunların ismini ben zaman zaman konuşmalarım da veriyorum.

Kur'ân-ı Kerîm kendisi Rabbimiz'in kelâmı; imanı öğretiyor ve insanı ikna ediyor. Bize düşen Kur'ân-ı Kerîm'i çoluk çocuğumuza, kendimize, hanımımıza, çevremize öğretmek. Onun için Kur'an'a ne kadar hizmet edersek, Kur'an'ın öğrenilmesini öğretilmesini ne kadar çoğaltır yaygınlaştırırsak ve güzel öğretirsek; yani baskılı, yalan, yanlış, eğerek bükerek, tevil ederek değil; "Kur'an ne diyor, ilk önce bunu bir anlayayım." diyerek öğrenirsek çok kâr ederiz.

Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyesini öğrenirsek çok kâr ederiz. Sapasağlam hadis kitapları var. Çok titiz şekilde hazırlanmış çok büyük alimlerin hazırladığı, cümle cihanın güzelliğini kabul ettiği hadis kitapları var. Diyanet İşleri neşretti, İmam Buhârî'nin *Sahîh-i Buhârî* dediğimiz eseri, altı sahih hadis kitabı vesaire... Bu sahih kitapları lütfen çoluk çocuğunuzla beraber okuyun! Kendiniz, hanımınız, çoluğunuz çocuğunuz okusun. Hadis dünyasına, hadisler havasına, âlemine girin. Girdiğiniz zaman kurtulursunuz. Peygamber

Efendimiz'in hadîs-i şerîfleri, Kur'ân-ı Kerîm'in de en güzel tefsiridir. Kur'an'ın en büyük, en güzel tefsiri Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfleri külliyyâtıdır. Başka tefsir aramaya lüzum kalmaz.

Onun için hem Kur'an'ı okuyun hem de hadîs-i şerîfleri okuyun. Çünkü asrımızın bütün küfür cereyanlarına, bütün nefsânî, maddî cereyanlarına, şeytânî akımlarına deva, Kur'ân-ı Kerîm'de ve Peygamber Efendimiz'in sünnetinde, yani İslâm dininde var. Aman bunu iyi öğretin!

Sapanlar, ayağı kayanlar, uçuruma düşenler, mahvolanlar, imanını kaybedenler, dünya ve âhiretini mahvedenler niçin mahvediyor?

Kur'an'dan koptuğu için, sünnetten koptuğu için, kendisine yabancılaştığı için, İslâm'dan uzaklaştığı için küfür cereyanlarına kapılıyor. Onları çok güzel okuyor; ta Yunanistan'ın efsanelerinden, eski filozofların safsatalarından hepsini okuyor. Anlamıyor da... Okuduğu zaman bir tat da almıyor. Ama onları okuyor. Yunan klasikleri, Latin klasikleri, Avrupa klasikleri; kafası doluyor, tereddütler içinde bunalıp kalıyor. O Avrupalı insanların

çoğu bakıyoruz hayatının sonunda intihar ediyor; çünkü sorunu çözemiyor. Bazısı da çözüyor, imana giriyor, koyu bir dindarâne hayat yaşıyor. Ama o da mücadeleyi bırakıp mağlup olmak ve teslim olmak tarzında oluyor. Çünkü yanlış bir inanca giriyor, haça puta tapıyor.

O bakımdan, İslâm'a sımsıkı sarılın! Kurtuluş İslâm'da, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

d. Birbirlerini Allah İçin Seven Mü'minlerin Mükafatı

Gelelim bugünümüzün ikinci hadîs-i şerîfine.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyurmuş ki;

إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ فِي ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ
إِلَّا ظِلُّهُ يُفْرَعُ النَّاسُ وَلَا يَفْزَعُونَ وَيَخَافُ النَّاسُ
وَلَا يَخَافُونَ

*Inne'l-mütahâbbîne fi'llâhi fî zılli
arşi'llâhi yevme lâ zıllê illâ zılluhû yefzeu'n-*

*nâsu ve lâ yefzeûne ve yehâfu'n-nâsu ve lâ yehâfûne.*³

Muaz *radiyallahu anh'*ten Taberânî rivayet etmiş. Bu konuda pek çok hadîs-i şerîfler var, onlardan bir tanesi, müjdeli...

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Inne'l-mütahâbbîne fi'llâhi. “Birbirlerini Allah için seven mü'minler...”

Bu sevgi kadınla erkek arasındaki cinsel temayül değil. Mü'min mü'mini seviyor; mü'min olduğundan, iman, Kur'an, İslâm kardeşliğinden dolayı seviyor.

Mü'minin mü'mini sevmesi, birbirleriyle ahbap olması... Birisi Kars'tan, birisi Edirne'den, birisi Sinop'tan, birisi Adana'dan ama askerlikte tanışıyorlar, hacda tanışıyorlar, mektepte tanışıyorlar, muhabbet ediyorlar; ikisi de namazlı niyazlı, müslüman, namuslu, helal kazanmayı, helalden yemeyi, çirkin işlere bulaşmamayı düşünen insanlar. Birbirlerini Allah yolunda seviyorlar. Mü'minlerin

³ Ahmed b. Hanbel, V, 328, r. 22782; Taberânî, *el-Mu'cemül-kebîr*, XX, 81, r. 154; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IX, 12, r. 24691.

birbirlerine kardeş olduğunu Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de söyledi diye seviyorlar.

Birbirini din kardeşi olarak sevmek, arkadaşları Allah için sevmek, âhîret için sevmek çok önemli. Böyle insanları Allah çok büyük mükâfatla mükâfatlandırarak. Her zaman buna dair hadîs-i şerîfler karşımıza geliyor, bu da onlardan bir tanesi, işin sadece bir safhasını bize gösterecek, sonucuna doğru olan bir safhasını anlatacak bir hadîs-i şerîf.

Ama size tavsiye ederim ey mü'minler, ey müslümanlar! Birbirlerinizi candan sevin, candan yardımlaşın, candan kardeşlik edin! Çünkü Allah için birbirleriyle muhabbet edenler, âhîret kardeşi olanlar, âhîret yolunda birbirlerine dost olanlar, muhib olanların mükâfatı çok büyük!

İşte buyuruyor ki;

Fî zılli'l-arşi yevme lâ zılle illâ zılluhû.
“Arş-ı Âlâ'nın gölgesinden başka gölgenin olmadığı günde birbirini Allah için sevenler Arş'ın gölgesinde olacaklar.”

Arş-ı Âzam çok büyük bir yaratık, Cenâb-ı Hakk'ın Arş'ı, Arşullah... Onun altı da çok sefalı bir gölge...

Mahşer halkı meydanda, güneş tepelerine yaklaştırılmış, terlere batmışlar, ter toprağa işlemiş; kimisinin topuğuna, kimisinin yüzüne, kimisinin göbeğine, kimisinin boynuna, kulağı hizasına, ağzının hizasına gelmiş, ter içinde yüzüyorlar, çırpınıyorlar, sıcaktan patlayacak gibi hesabı bekliyorlar. Daha azap değil, cehennem değil bu; sadece mahkeme-i kübrâ olacak, hesaba çekilecekler, nereli olacaklarsa cennetlik mi cehennemlik mi, o kararlaştırılacak. Öyle korkulu bir gün.

Bu günde güneşin altında, düşünün...

Siz tabii şu anda Türkiye'de Türkiye'deki kardeşlerim kışta, havalar soğuk. Ama Avustralya'daki kardeşlerimiz sıcaktan nereye sığınacaklarını şaşırıyorlar, çok sıcak. Bazı yerlerde 40 derece, 45 derece sıcaklıklar oluyor. Bayağı insanı eritecek gibi, terden bunaltacak gibi sıcaklar oluyor. Dünyanın bir tarafında da, Sibiryâ'da da soğuktan elleri ayakları donuyor, hastanelerde kan revan içinde elleri ayakları sarılmış insanlar, donmuşlar; elleri ayakları

sonunda kesilecek. Öyle soğuk, böyle sıcak...
Dünya böyle...

Tabii cehennemde de soğuklar sıcaklar var ama daha cehenneme gitmeden mahşer yeri, güneşin altında, güneş tepelerine yaklaştırılmış; çok zor bir şey. Orada sadakaları, zekâtları -umumî- mü'minlere gölge edecek. Ama özel meziyetleri olan, Allah'ın özel ikramına mazhar olacak kullar var; onlar Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenecekler. Bir kere Arş-ı Âlâ yüksek, o kadar yüksek ki Arş'ın gölgesinde olanlar mahşer halkına yukarıdan aşağıya yıldızların dünyaya baktığı gibi bakacaklar. O kadar, yerdekilerle yıldızdakiler arasındaki fark gibi fark olacak.

Arş'ın gölgesinde gölgelenen insan topluluklarından birisi de; birbirini Allah için seven insanlar.

Onun için birbirinizi lütfen şu maddî dünya için, küçük hesaplarla veya maddî sebeplerle, paraydı puldu, borçtu alacaktı, mirastı vesaireydi diye, komşulukta “o bizim bahçemize çöp attı da veyahut onun ağacı benim bahçeme geldi, gölge yaptı da...” vesaire olmadık şeylerden, “yok onun çocuğu bizim

çocuğa çelme taktı da, o buna bir yumruk attı da...” filan derken veya “top oynarken bizim camı kırdı da, kavga ettik...” Değmez! Birbirinizle Allah’ın seveceği tarzda güzel kardeşlik edin. Arş’ın gölgesinde Cenâb-ı Hak gölgelenecek, özel muamele yapacak. Sıradan müslümanlar, özel muameleye mazhar olamayanlar aşağıda güneşin altında bekleyecekler; onlara sadakaları, zekâtları gölge yapacak ama yine de aşağıdalar, yine de terin içindeler. Ama Arş’ın gölgesinde gölgelenenler çok yüksek insanlar.

Birbirinizi Allah için sevin, bu sınıfa girmeye çalışın. *el-Mütehâbbîne fi’llah*. Allah için birbirini sevenler sınıfına girmeye çalışın.

Arş-ı Âzam’ın gölgesinde gölgelenecekler. *Yevme lâ zille illâ zılluhû*. “Allah’ın Arş’ının gölgesinden başka büyük gölgenin olmadığı...”

Bir de tabii, söylediğim gibi, hadîs-i şerîflerden öğrendiğimize göre sadakaların, zekâtların gölge yapması var.

Sonra; *yefzeu’n-nâs ve lâ yefzeûn*. “İnsanlar dehşette kalırlar...”

Telaş, korku içinde, korkunç bir heyecan; güp güp güp kalpleri atıyor. Çünkü bakalım hesaba çekilecekler, sıraları gelince cennete mi gidecekler, cehenneme mi gidecekler, durumu bilmiyorlar, sonucun nasıl tecelli edeceğini bilmiyorlar. Çünkü tartı, hesap var; sevaplar, günahlar tartılacaklar. İnsanlar korkuda.

Ve lâ yefzeûn. Bunlar dehşette, korkuda, heyecanda değil; Arş'ın gölgesinde, sakin... Allah Allah... Millet aşağıda ne kadar telaş içinde; bunlar hiç telaşsız, korkusuz, dehşete düşmüş bir halleri yok, sakin, huzur içinde...

Ve yehâfu'n-nâsu ve lâ yehâfûne. Aşağıdaki insanlar; “Acaba cehenneme atılır mıyım? Acaba Cenâb-ı Hak beni kahrına gazabına mı uğratar?” diye korkuyorlar.

Peygamberlerin dahi korkuları olacak. O mahkeme-i kübrâ zorlu bir gün. Kimsenin kendisine güvenemediği bir zaman. Kardeşin kardeşten kaçtığı, karının kocadan kaçtığı, evlâdın babadan anadan kaçtığı, karı kocanın birbirinden kaçtığı, firar ettiği...

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ . وَأُمُّهُ وَأَبِيهِ
وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ . لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ
شَأْنٌ يُغْنِيهِ

*Yevme yefirrü'l-mer'u min ahîhi. Ve üm-
mihî ve ebîhi. Ve sâhibetihî ve benîhi. Li-
küllî'mri'in minhüm yevme izin şe'nün yuğ-
nîhi.*⁴

Bu âyet-i kerîmeyi de çok sık sık size ha-
tırlatıyorum. Herkes birbirinden kaçacak
çünkü akrabalık bağları kalmayacak, herkes
birbirinden hakkını istemeye gelecek. Ancak
müttakîler müstesna. İşte bu müttakîler de
yine birbirini Allah için sevenler oluyorlar.

Allah için sevenlerden olursanız kurtulur-
sunuz.

“Neye dayanarak söylüyorsun?”

Hadîs-i şerîflere dayanarak.

Onun için Allah için birbirini seven, din
kardeşi olan, âhîret kardeşi olan, takvâ ehli
olan insanlar hâline gelmeye çalışın. Başka bir

⁴ 80/Abese, 33-37.

çıkar yol yok. Onun için o yola girin, cennet yoluna girin, âhîret yoluna girin, takvâ yoluna girin, nefsi terbiye yoluna girin, insanda aşkullah muhabbetullah uyandıracak yola girin, o eğitimi alın; başka kurtuluş yok, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

e. Müminlerin Hastalıkları Günahlara Kefaret Olur

Ve üçüncü hadîs-i şerîfi okuyorum.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ السَّقَمُ ثُمَّ أَعْفَاهُ اللَّهُ مِنْهُ
كَانَ كَقَارَةٍ لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَمَوْعِظَةً لَهُ فِيمَا
يَسْتَقْبِلُ؛ وَإِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا مَرِضَ ثُمَّ أُعْفِيَ
كَانَ كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ أَهْلُهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ
وَلَمْ يَدْرِ لِمَ أَرْسَلُوهُ

İnne'l-mü'mine izâ esâbehü's-sakamu sümme a'fâhu'llâhu minhu kâne keffâreten limâ madâ min zünûbihî ve hüve mev'izaten lehû fîmâ yestekbilu. Ve inne'l-münâfıka izâ marida sümme u'fiye kâne ke'l-baîri akalehû

*ehlühû sümme erselûhu fe-lem yedri lime akalûhu ve lem yedri lime erselûhu.*⁵

Bu Âmir *radiyallahu anh'*ten rivayet edilmiş.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Inne'l-mü'mine. “Muhakkak ki mü'min kul...” *İzâ esâbehü's-sakamu.* “Hastalık isabet etti de hastalandı mı...”

İnsan hastalanıyor, ateşlere düşüyor, cayır cayır yanıyor, yatağa yatıyor, doktorlar geliyor, ilaçlar vesaire; hastalık kolay bir şey değil.

Allah âfiyet versin.

“Mü'min hastalandı mı...”

Sümme a'fâhu'llâhu minhu. “Sonra Allah da onu o hastalıktan kurtardı mı...”

Yara olabilir, büyük bir yara açılır, aylarca devam eder. Midesinde, içinde kanama olur, ülser olur. Allah korusun. Verem olur...

⁵ Ebû Dâvud, "Cenâiz", 1, r. 3089; İbn Ebi'd-Dünyâ, *el-Maraz ve'l-keffâre*, I, 154-155, r. 196; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IX, 333-335, r. 6728; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, XII, 312-313, r. 9446.

“Hastalandı, sonra onu Allah âfiyete erdirdi mi...”

Kâne keffâreten limâ madâ min zünûbihî.

“Günahlarından, o hastalıktan önceki zamana kadar işlemiş olduğu bütün günahlara bu geçirdiği şiddetli hastalık keffâret olur; silinir, mukabil olur.”

Allah onları affeder. Hastalandı, ızdırap çekti, sabretti, kaderine razı oldu, şikayette bulunmadı, isyan etmedi; Allah onu günahlardan çıkartır, anasından doğduğu gün gibi tertemiz olur. Başka hadîs-i şerîflerden bu ifadeyle geçtiği için naklen söylüyorum; hastalıktan kurtuldu mu tertemiz olur, bir bebek kadar masum hâle gelir.

Başka ne olur?

Mev’izaten lehû fîmâ yestekbilu. Geçmiş günahları siliniyor, bir de; “Bu hastalığı ona gelecek ömrü için, hastalıktan sonraki ileriki ömrü için de bir öğüt, nasihat olur.”

“Hastalık var. Bu sefer iyi oldum ama bir dahaki sefere belki iyi olmam da vefat ederim. Aman ayağımı denk alayım, Cenâb-ı Hakk’a daha güzel kulluk edeyim! Aman haramlara

günahlara yanaşmamaya, bulaşmamaya çok dikkat edeyim, takvâ ehli olayım!” diye bu hastalık ona bir de öğütçü olur, vaaz olur, faydalı olur.

Demek ki hastalanınca çeşitli yönlerden faydalar oluyor, müslümanın hastalıktan istifadesi oluyor.

Buna mukabil... Bu mü'minin durumu...

Ve inne'l-münâfıka izâ marıda. “Münafık hastalandığı zaman...”

Münafık ne demek?

İyi gibi görünüyor, içi pis, kafası yamuk, kalbi yamuk, niyeti bozuk; hem mürâilik yapıyor, dışa kendisini iyi göstermeye çalışıyor, hem de kalbinden yamuk olduğundan, içinde fitne fesat olduğundan kötü işler yapıyor.

“Münafık da hastalandığı zaman...”

Sümme u'fiye. “Sonradan kendisine âfiyet verildiği zaman.” *Kâne ke'l-baîri.* “Deve gibidir...”

Münafık deve gibi olur; anlamaz, hastalıktan ne ibret alır, ne istifade eder. Deve gibidir.

Nasıl bir deve gibi?

Akalehû ehlühû sümme erselûhu “Sahibi deveyi bağlamış, sonra da bağını çözmüşler, salıvermişler.” *Fe-lem yedri lime akalûhu ve lem yedri lime erselûhu*. “Bağladıkları zaman neden bağladıklarının farkında değil, salıverdikleri zaman niçin salıverildiğinin farkında değil.”

Münafık adam deve gibi yaşar. Neden?

Bağlıyorlar, neden olduğunu bilmiyor; salıveriyorlar, neden olduğunu bilmiyor. Yatırırsalar... Deve yatırılmıyor. Çöktürseler... Kalkmasın diye ayağını bağlıyorlar, kalkamıyor, başını geriye çektiriyorlar, öyle kurban ediyorlar. Oturtsalar oturur, sonunda ne olacağını bilmez. Vazgeçseler, çözseler neden [yaptıklarını bilmez].

İnsan deve mi? İnsan öyle mi olmalı?

Yaradan'ını bilmeli, Rabbi'nin emrine uygun hareket etmeye gayret etmeli.

Maaselef öyle olmuyor. Gafletle ömür geçiriyorlar. Ondan sonra bir zaman geliyor, ömür bitiyor, Allahu Teâlâ hazretleri; “Gel

bakalım, vâden yetti.” diye çekip alıyor, âhrette de iş işten geçmiş oluyor.

Allah gaflete düşürmesin, ömrü zâyi ettirmesin, boşa geçirtmesin, yanlış yollarda çürüttürmesin. Rızasını kazanmayı nasip etsin. Hayatta karşılaştığınız her olay birer imtihandır, imtihanı başarı ile geçirmeye dikkat edin. Sabredilecek hallerde sabredin, şükredilecek hallerde şükredin, rızâ-i Bâri’yi kazanıp huzuruna sevdiği kul olarak varmaya dikkat edin.

es-Selâmu aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

10 Zilhicce 1418 / 08.04.1998

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

